

Mlčenlivé Lucky jsou patronkami přadlen, chrání před čarodějnictvím

Adventní období je spojeno s mnoha zvyky o speciálních svátcích, které nám kráčí čekání na Vánoce. Jedním z nich je i den sv. Lucie.

Tato italská křesťanská mučednice se rozhodla pro panenství a odmítala všechny nápadníky. Když o ni projevil zájem jeden vysoce postavený pohan, vyloupla si oči, aby se mu zošklivila. Zázrakem se jí objevily oči ještě krásnější, než předtím. Proto se stala také patronkou zraku. Snoubenec se jí chtěl pomstít a odvést do nevěstince. Ale stal se další zázrak, a světice se nepohnula z místa ani stádem volů. Nevěděli si rady ani mágové. Zemřela roku 304, a to 13. 12., kdy se připomíná i její památka.

SVATÁ LUCIE NOCI UPIJE ALE DNE NEPŘIDÁ

Jako patronka světla – její jméno je odvozené z latinského slova „lux“ (světlo) – je oblíbena hlavně ve Švédsku, kdy se slaví „Svátek světla“. V ranních hodinách chodí průvod Lucíí, které zpívají koledy, a kde jde v čele průvodu „velká Lucie“ v bílém oděvu s

sladké kynuté pečivo a perníčky.

V našich končinách ji máme spojenou hlavně s pranostikou „Svatá Lucie noci upije a dne nepřidá“. To ale nastává až 21. prosince o zimním slunovratu. Svátek se totiž posunul změnou juliánského kalendáře na gregoriánský.

OBCHŮZKA LUCEK JE STÁLE ŽIVÝ ZVYK

Svatá Lucie našla své místo i ve valašské lidové tradici. Byla patronkou přadlen a považována za ochranitelku proti čarodějnictví. Možná právě proto, že odolala i mágům. Od jejího svátku až do Božeho narození dávaly hospodyně kravám kousek těsta smíchaného s bylinkami, aby je ochránily před mocí zlých sil. Taktéž mládenci mohli pomocí výroby Lucina stolečku odhalit čarodějnice z vesnice.

NEZBYTNÝM DOPLŇKEM KAŽDÉ LUCKY JE HUSÍ BRK

Dodnes se ještě na některých vesnicích dochoval zvyk obchůzky Lucek v předvečer tohoto svátku. Tajemné bytosti mají pomoučené tváře, jsou zahalené do bílého pláště a obchází potichu všechny domy ve vesnici. Na nikoho nepromluví a husím křídlem oprašují nábytek, rohy místností či přítomné lidi, a vymetají tak zlé duchy, nemoci a vše zlé. Lucky také kontrolovaly, zda nějaká hospodyně ještě nepřeđe, nebo nedře peří. Lucky nepořádné hospodyňky káraly.

PŘES HLAVU PLACHTA, NA NOSE ČAPÍ ZOBÁK

Taková obchůzka Lucek je oblíbeným motivem i rožnovské výtvarnice Ludmily Vaškové (*1959). Na představené malbě ze sbírek Muzea regionu Valašsko můžeme vidět pět rozverných postav, jež

LUCKY. Obraz s názvem Mlčenlivé Lucky, Ludmila Vašková, 2017, akvarel na papíře, 97 x 76 cm, ze sbírek Muzea regionu Valašsko.

Svatá Lucie našla své místo i ve valašské lidové tradici. Byla patronkou přadlen a považována za ochranitelku proti čarodějnictví. Možná právě proto, že odolala i mágům.

korunou se svícemi na hlavě. Ostatní Lucky jsou oděné podobně a mají v ruce svíčku. Lucie nabízí přitomným

se tajemně vznáší na noční scénérii s úplňkem měsíce. Luce, jak se jim na Valašsku říkalo, mají přes hlavy přehozené bílé plachty a na nose mají veliký čapí zobák, oblíben však hlavně na Česko-buďovicku.

V levé horní části je dominantní Lucka s husím křídlem a její protějšek tvoří postava právě s Luciiným stolečkem na odhalení čarodějnic. Maškara dole vpravo drží kalíšek, možná jako odkaz na valašské obchůzky, které se neobejdou

bez výslužky v podobě slivovice. Pozorovatele zaujme také virtuozita provedení grimas a šibalské oči postav. Vše je dekorováno jemným kolořitem a popraskanou strukturou, typickou pro tvorbu paní Vaškové.

Zvyky spojené se sv. Lucíí jsou plné magie a mystičnosti, byla by proto škoda, kdyby se na ně zapomnělo a úplně se vytratily.

Zuzana Hrabovská, Muzeum regionu Valašsko